

Jaarverslag 2021

Inleiding

Taken:

1. Vragenservice
2. Bemiddelingsverzoeken
3. Registratietaken

Deskundigheid van de leden

Bekendheid vergroten

Inleiding

De bedrijfscommissies voor de marktsectoren zijn ingesteld door de Sociaal-Economische Raad (SER) en hun grondslag is de Wet op de ondernemingsraden (WOR).

Er zijn twee bedrijfscommissies voor het bedrijfsleven:

- Bedrijfscommissie Markt I voor commerciële organisaties, en
- Bedrijfscommissie Markt II voor organisaties in zorg en welzijn en sociale, culturele en maatschappelijke voorzieningen en belangen.

Ondanks de COVID-pandemie besloten de bedrijfscommissies in 2021 wel beschikbaar te zijn voor bemiddeling ter zitting, uiteraard met inachtneming van de geldende regels en maatregelen ter voorkoming van besmetting. In een geval is daar gebruik van gemaakt. Het aantal bemiddelingsverzoeken (zie ook verderop) bleef achter bij het jaargemiddelde. Mogelijk dat COVID-19 hierin ook een rol heeft gespeeld.

Taken

De belangrijkste taken van de bedrijfscommissies zijn voorlichting geven over medezeggenschap en bemiddelen bij conflicten over medezeggenschap. Ook het voorkomen van conflicten valt hieronder. De voorlichting vindt onder meer plaats in de vorm van een vragenservice, maar ook via de website, workshops of publicaties.

1. Vragenservice

Via de vragenservice kunnen vragen over medezeggenschap, de WOR en de bedrijfscommissies worden gesteld. Dit kan per mail, online via een vragenformulier op de website of telefonisch via 070 - 34 99 561.

De vragenservice is er niet alleen voor ondernemingsraadsleden (or-leden). Ook leden van een personeelsvertegenwoordiging (pvt), bestuurders, hr-functionarissen, ambtelijk secretarissen, juristen en trainers/adviseurs medezeggenschap benaderen de vragenservice met hun vragen.

De meest gestelde vragen gaan over verkiezingen, het instellen van een ondernemingsraad (or) of personeelsvertegenwoordiging (pvt) en het or-reglement. Maar er worden ook veel vragen gesteld over het advies- en instemmingsrecht en over scholing voor de or of pvt.

Hier volgen enkele interessante vragen uit 2021 als voorbeeld.

In ons bedrijf is geen or ingesteld, terwijl dat wel verplicht is. Tien jaar geleden is dit ook al eens aangekaart bij de ondernemer, maar hij houdt het af. Wat kan ik doen?

Ga samen met andere collega's die ook een or willen, het gesprek aan. Wat verwachten jullie van een or, waarop en hoe willen jullie invloed

uitoefenen en hoe willen jullie met de bestuurder omgaan? Zet die punten zo concreet mogelijk op papier en zoek vervolgens steun bij andere collega's. Op die manier sta je sterker. Je kunt ook de vakbonden inschakelen en vragen namens hun leden erop aan te dringen dat er een or komt. Medewerkers of vakbonden kunnen ook de kantonrechter benaderen met het verzoek de ondernemer op te leggen dat hij een or moet oprichten. Omdat deze weg meestal niet zo bevorderlijk is voor een goede relatie met de ondernemer, is het ook mogelijk om eerst de bedrijfscommissie te vragen om te bemiddelen. Het voordeel is dat beide partijen dan - onder toezicht - met elkaar in gesprek gaan, over het oprichten van een or en hoe ze gezamenlijk invulling willen geven aan de medezeggenschap. De bedrijfscommissie kan ter plekke advies geven en tips aandragen.

Kijk voor meer achtergrondinformatie op SER-themapagina 'Medezeggenschap' en bekijk vooral de stappenplannen oprichten ondernemingsraad voor ondernemers en voor medewerkers.

Wij zijn bezig met het instellen van een ondernemingsraad. Om een goede afspiegeling te hebben van ons personeelsbestand willen wij twee zetels oormerken. Een zetel voor ons kantoor in A en een voor ons kantoor in B. Voor ons hoofdkantoor in C zouden dan in beginsel drie zetels beschikbaar zijn. Maar hoe werkt dat in de praktijk?

In het reglement van de or kan worden vastgelegd dat, naast vrije zetels, enkele zetels worden geormerkt voor bepaalde groepen medewerkers, bedrijfsonderdelen of regio's. De verkiezingen worden in dat geval integraal gehouden, dus door en vanuit het voltallige, kiesgerech-

tigde personeel. Bij de bepaling van de uitslag worden eerst de geormerkte zetels vervuld. Vervolgens worden de overige zetels toegekend aan de kandidaten die daar blijkens de uitslag recht op hebben. Dat betekent dat als er zich meerdere kandidaten hebben gemeld die voldoen aan de vereisten van de geormerkte zetels (in uw geval kandidaten uit A en/of B) deze kandidaten ook opgaan voor de niet-geormerkte zetels.

Als er zich geen kandidaten hebben gemeld die voldoen aan de vereisten van de geormerkte zetels, dan kunnen de geormerkte zetels worden opgevuld door andere kandidaten.

De vakbond die kandidaten heeft geleverd voor de or-verkiezingen vraagt nu, na afloop van de verkiezingen, om een lijst met gekozen leden inclusief contactgegevens. Ik heb alleen laten weten welke van de door de vakbond aangedragen leden zijn gekozen. Mag ik de vakbond in het kader van de AVG een lijst met alle gekozen leden inclusief contactgegevens sturen?

Voor vakbonden (verenigingen) geldt een aangepast AVG-regime (verwerking van persoonsgegevens door een stichting, een vereniging of een andere instantie zonder winstoogmerk die op politiek, levensbeschouwelijk, godsdienstig of vakbondsgebied werkzaam is), zodat zij een ledenadministratie kunnen voeren en activiteiten kunnen organiseren.

Maar...dat betekent niet dat de or persoonsgegevens aan de vakbond moet/mag geven. Dat kan alleen als de kandidaten dat weten/ en daarvoor expliciet toestemming hebben gegeven.

Vermoedelijk denkt deze bond nog dat ze wel recht heeft op verstrekking van de gegevens van leden, vroeger mocht dat namelijk wel. Maar dat is met de invoering van de AVG gewijzigd.

De zittingstermijn van onze huidige or loopt af. Nu is het zo dat een maand geleden een intentieverklaring is getekend met een andere organisatie om te gaan fuseren. Is het mogelijk en/of wenselijk om de or-verkiezingen een jaar uit te stellen? En wanneer moet je dan een nieuwe (gezamenlijke) or hebben?

De WOR kent niet de mogelijkheid om de zittingstermijn van een or te verlengen. Feitelijk is dit dan ook niet mogelijk. In de praktijk gebeurt dit echter wel, als daarover tussen alle partijen (or, bestuurder, vakbonden, achterban) overeenstemming bestaat. Voor uitstel van de verkiezingen en daarmee verlenging van de zittingstermijn, moeten gegronde redenen zijn en de verlenging geldt voor een redelijke en overzichtelijke periode.

Verder is het van belang dat de or een en ander goed communiceert binnen de organisatie en ook de verlenging beargumenteert. Iedere belanghebbende, waaronder alle in de onderneming werkzame personen, kan bezwaar maken tegen het uitstellen van de verkiezingen. Daarom is het belangrijk hier goed over te communiceren. Het overleg hierover kan ook in de vorm van een gemotiveerd bericht aan alle belanghebbenden waarop zij moeten reageren wanneer ze bezwaar zouden hebben tegen uitstel.

Is er geen mandaat van bovengenoemde partijen, dan kan de verlenging in strijd met de wet geacht worden en kan de or gedurende deze periode geen rechtsgeldige besluiten nemen.

Graag wijzen wij u op onze website over fusiegedragsregels: <https://www.ser.nl/nl/thema/fusiegedragsregels>. Daar treft u veel informatie m.b.t. een fusie.

2. Bemiddelingsverzoeken

Het aantal bemiddelingsverzoeken is niet groot. En in 2021 was het aantal ook minder dan in voorgaande jaren. Mogelijk heeft de COVID-pandemie hier aan bijgedragen.

In 2021 hebben beide bedrijfscommissies in totaal zeven nieuwe bemiddelingsverzoeken ontvangen. Daarvan werden er zes ingediend bij Bedrijfscommissie Markt I en één bij Bedrijfscommissie Markt II. Eén verzoek heeft tot een bemiddelingszitting geleid. Vier verzoeken zijn ingetrokken en twee doorgeschoven naar 2022. De zaken die in 2020 waren aangemeld en doorliepen naar 2021, zijn eveneens ingetrokken.

Hoewel dit niet de intentie is, kan alleen het indienen van een bemiddelingsverzoek er al toe leiden dat partijen het overleg weer starten. Mogelijk speelt in zo'n geval voor een van de partijen mee dat een onafhankelijke derde van buiten meekijkt. Vreemde ogen dwingen tenslotte en dat kan het gevoel van noodzaak vergroten om samen een oplossing te vinden. Twee verzoeken zijn aangehouden tot het volgende jaar.

Overzicht bemiddelingsverzoeken Bedrijfscommissie Markt I

	2018	2019	2020	2021
Nieuwe bemiddelingsverzoeken	8	8	9	6
Doorlopend uit vorig jaar	0	0	0	1
Bemiddelingszittingen	3	4	5	0
Adviezen/oordelen	3	2	5	0
Op andere wijze afgedaan	2	3	0	0
Intrekkingen	3	2	3	5
Niet-ontvankelijk	0	1	0	0
Doorlopend naar volgend jaar	0	0	1	2

Overzicht bemiddelingsverzoeken Bedrijfscommissie Markt II

	2018	2019	2020	2021
Nieuwe bemiddelingsverzoeken	6	4	5	1
Doorlopend uit vorig jaar	0	0	2	2
Bemiddelingszittingen	5	0	2	1
Adviezen/oordelen	5	1	2	1
Op andere wijze afgedaan	1	0	0	0
Intrekkingen	0	1	3	2
Niet-ontvankelijk	0	0	0	0
Doorlopend naar volgend jaar	0	2	2	0

Ter Illustratie een recent bemiddelingsverzoek

Kern van het geschil

Partijen verschillen van mening over de vraag of de procedure voor het kiezen van de voorzitter correct is verlopen en of het betreffende or-lid aanspraak kan maken op de functie van voorzitter. Het betreffende lid is van mening dat zij rechtmatig is verkozen. Een ander or-lid geeft aan dat de procedure niet correct is verlopen en dat er opnieuw voorzittersverkiezingen moeten plaatsvinden.

Bemiddeling

De bedrijfscommissie neemt met partijen de gang van zaken met betrekking tot de verkiezing van de voorzitter van de or door. In het or-reglement staat dat de verkiezing schriftelijk moet geschieden. De voorzittersverkiezing vond plaats tijdens de or-training onder leiding van een trainer. In verband met de COVID-19-pandemie heeft de or bewust gekozen voor een online training en daarom vond de verkiezing ook digitaal plaats. Daarmee wijkt de or af van zijn reglement. Geen van de or-leden heeft van te voren iets gezegd over de wijziging van de stemprocedure en/of aangegeven dat hij/zij het er niet mee eens is. De bedrijfscommissie concludeert daarom dat het aannemelijk is dat de or heeft ingestemd met een van het or-reglement afwijkende stemprocedure en concludeert dat het betreffende or-lid tot voorzitter is verkozen.

De or heeft er echter voor gekozen zijn besluit te heroverwegen en nieuwe voorzittersverkiezingen uit te schrijven. Artikel 7 van de WOR, waarin de voorzittersverkiezing wordt geregeld, sluit een dergelijke

heroverweging door de ondernemingsraad niet uit. Dus een herverkiezing is mogelijk.

Twee opmerkelijke zaken

Tijdens de zitting merkt de bedrijfscommissie nog twee zaken op die spelen bij deze or; de vertrouwenskwesitie en de interactie van partijen tijdens de zitting.

Vertrouwenskwesitie

Een week na de verkiezing van de voorzitter is de vraag gesteld in hoeverre de voorzitter te vertrouwen is. Vooral de snelheid waarmee dit is gebeurd valt de bedrijfscommissie op. De bedrijfscommissie is van mening dat het betreffende or-lid hierdoor onvoldoende kans heeft gekregen om invulling te geven aan de rol als voorzitter. Bovendien roept dit de vraag op hoe in zo'n korte tijd de situatie binnen de or zo kon escaleren dat van een vertrouwenscrisis kan worden gesproken.

De bedrijfscommissie besteedt tijdens de zitting uitgebreid aandacht aan deze kwesitie en merkt op dat voornamelijk de voorgeschiedenis tussen enkele or-leden een rol speelt in het gebrek aan vertrouwen. Die voorgeschiedenis vormt ook in de huidige or een blokkade om effectief samen te werken en is wat de bedrijfscommissie betreft een belangrijke aanleiding voor de snelheid waarmee de vertrouwenskwesitie is gesteld. Nieuwe verkiezingen zullen volgens de bedrijfscommissie de dieperliggende redenen voor het samenwerkingsprobleem niet wegnemen en blijven verhinderen dat de or zijn rol in de organisatie optimaal vervult.

Interactie tijdens de zitting

Het valt de bedrijfscommissie op dat partijen wel standpunten wisselen,

maar niet uitspreken wat voor effect de negatieve voorvallen op personen zelf hebben gehad. Het herhalen van standpunten staat de dialoog in de weg, blokkeert mogelijkheden om de samenwerking te verbeteren en versterkt de beleving onder partijen dat zij niet gehoord worden. Ook is er beperkt inzicht in en aandacht voor het effect van eigen handelen op de ander, waardoor het overleg snel escaleert.

Draagvlak en begeleiding

Wat de bedrijfscommissie betreft is op deze punten voor partijen het nodige werk te doen. De bedrijfscommissie heeft partijen tijdens de zitting begeleid in het delen van de persoonlijke beleving en het uitspreken van de voorgeschiedenis. Dat had een positief effect op het overleg. Daarom adviseert de bedrijfscommissie partijen om het gesprek op deze wijze voort te zetten.

Om vorderingen in de samenwerking succesvol te laten zijn is draagvlak en commitment nodig onder alle or-leden. De bedrijfscommissie adviseert partijen om de voltallige or bijeen te roepen voor een gesprek, bij voorkeur onder begeleiding van een externe begeleider. Het doel van dat gesprek zal moeten zijn: vaststellen of er een gezamenlijke wens is om obstakels in de samenwerking in de or te bespreken en weg te nemen.

Het is daarbij noodzakelijk om de in het verleden plaatsgevonden gebeurtenissen te benoemen en aan te geven wat dit met betrokkenen heeft gedaan. Niet om het verleden op te rakelen, maar om wederzijds begrip te stimuleren.

Daarnaast roept de bedrijfscommissie partijen op om zich beter te realiseren wat het effect is op de ontvanger als wordt gezegd dat deze persoon niet wordt vertrouwd.

Meer samenvattingen van bemiddelingsverzoeken zijn te vinden op de [website van de bedrijfscommissie](#).

3. Registratietaken

Naast de voorlichtings- en bemiddelingstaak hebben de bedrijfscommissies ook een registratietak. Het gaat hierbij om het registreren van ondernemingsovereenkomsten en informatie over het vrijwillig instellen en opheffen van or's. De registratie van ondernemingsovereenkomsten en mededelingen betreffende het vrijwillig instellen en opheffen van or's is verplicht. Het opheffen van een vrijwillig ingestelde pvt moet eveneens bij de bedrijfscommissies worden gemeld (artikel 35c, lid 3 WOR in samenhang met artikel 5a, lid 2 WOR, derde en vierde volzin).

■ Ondernemingsovereenkomsten

In artikel 32, lid 2 WOR is geregeld dat tussen de ondernemer en de or of de pvt bij schriftelijke overeenkomst méér bevoegdheden kunnen worden toegekend aan de or of pvt. Ook kunnen zij nadere afspraken maken over het toepassen van de WOR in hun organisatie. Deze afspraken worden vastgelegd in een ondernemingsovereenkomst.

De verplichte registratie geeft de bedrijfscommissies inzicht in de mate waarin er gebruik wordt gemaakt van ondernemingsovereenkomsten. In 2021 zijn er dertien ondernemingsovereenkomsten geregistreerd.

■ Registratie vrijwillig ingestelde or's

Ook wanneer er minder dan vijftig personen werkzaam zijn in een organisatie, kan de ondernemer een or instellen (artikel 5a, lid 2 WOR). Het registreren van zo'n vrijwillig ingestelde or is belangrijk omdat pas na registratie de bepalingen uit de WOR van toepassing zijn. In 2021 zijn er drie vrijwillig ingestelde or's geregistreerd.

Ook ontvingen de bedrijfscommissies een besluit tot opheffing van een vrijwillig ingestelde or en een besluit tot opheffing van een pvt.

■ Registratie overige documenten

De bedrijfscommissies ontvangen ook andere documenten om te registreren. Bijvoorbeeld jaarverslagen, reglementen, instellingsbesluiten van commissies of veranderingen in de samenstelling van or's. In het verleden was het verplicht om deze documenten te laten registreren bij de bedrijfscommissie. In andere gevallen komt de registratie voort uit een cao. In 2021 ontvingen de bedrijfscommissies 37 van deze documenten.

Deskundigheid van de leden van de commissies

Er wordt gewerkt aan het bevorderen van de deskundigheid van de leden van de bedrijfscommissies. In beginsel wordt eenmaal per jaar een training in bemiddelingsvaardigheden aangeboden, waaraan een deel van de leden van de bedrijfscommissies kan deelnemen. De training wordt verzorgd door ADR Instituut en betaald door de SER. In mei/juni 2021 hebben elf leden aan deze training (online) meegedaan.

Tevens vindt er tweemaal per jaar een gezamenlijke vergadering plaats van beide bedrijfscommissies. Dan worden onder meer recente bemiddelingszittingen, acties ter bevordering van de bekendheid van de bedrijfscommissies en ervaringen met de training besproken.

Bekendheid vergroten

Om de bekendheid van de bedrijfscommissies bij de doelgroep te vergroten publiceren zij artikelen in de vakbladen op het gebied van medezeggenschap. De artikelen of columns zijn meestal gebaseerd op bemiddelingszaken die in de praktijk hebben plaatsgevonden. Uiteraard wordt hierbij de anonimiteit van de partijen gewaarborgd.

Naast deze publicaties is op de volgende manieren meer bekendheid gegeven aan het werk van de bedrijfscommissies:

- Promotie via trainers/adviseurs

De bedrijfscommissies hebben een informatiepakket voor trainers en adviseurs ontwikkeld. Dit is gedaan in samenspraak met een werkgroep, bestaande uit trainers van verschillende organisaties. Het pakket bevat informatie over de taak en de rol van de bedrijfscommissie, filmpjes voor een rollenspel en een powerpointpresentatie. Het informatiepakket is vrij beschikbaar.

- Webinars

Het afgelopen jaar hebben de bedrijfscommissies enkele webinars verzorgd voor o.a. ambtelijk secretarissen en HR-medewerkers om ook bij deze doelgroepen de bedrijfscommissies meer onder de aandacht te brengen.

- Interviews met bedrijfscommissieleden

Bedrijfscommissieleden doen hun BC-werk naast hun normale werk. Ze vertellen daar graag over en ook over het belang van de bedrijfscommissies voor de bevordering van de medezeggenschap. Met twee van hen is als pilot een interview gehouden en is dit gepubliceerd in een tijdschrift respectievelijk nieuwsbrief van hun eigen organisaties. Op deze manier worden de bedrijfscommissies onder de aandacht gebracht bij hun eigen achterban, namelijk or-leden die lid zijn van deze organisaties.

Uitgave: Bedrijfscommissies voor de marktsectoren
Sociaal-Economische Raad
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK Den Haag
070 3499 561
info@bedrijfscommissie.nl
www.bedrijfscommissie.nl

Foto's: Shutterstock